

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา
Course Specification

0113372 คติชนวิทยา
(Malay Folklore)

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
หลักสูตรวิชาภาษามลายู
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน
และคำอธิบายรายวิชา

0113381 คติชนวิทยามลายู

2(2-0-4)

Malay Folklore

บุรพวิชา : -

ควบคู่ : -

ความรู้ทั่วไปและหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลทางคติชนวิทยา ศึกษาผลงานทางคติชนวิทยามลายูประเภทบทกลอนพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย สำนวน สุภาษิต คำพังเพย ประเพณีและความเชื่อต่าง

General knowledge and principles of Malay folklore informative collection; study works of Malay folklore in terms of local poetry, plays riddles, proverbs, aphorism; traditions and beliefs

2. ประเภทของรายวิชา

- ☐ ศึกษาทั่วไป
- ☐ วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
- ☐ วิชาเอกบังคับ
- ☒ วิชาเอกเลือก
- ☐ วิชาโท
- ☐ วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา ผศ.ดร.นุรีย์น สาแล๊ะ

อาจารย์ผู้สอน ผศ.ดร.นุรีย์น สาแล๊ะ

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

ปีการศึกษา 2568 ภาคการศึกษาที่ 2 ชั้นปีที่ 2

5. สถานที่เรียน

มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

31 ตุลาคม 2568

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคติชนวิทยามลายู (ELO3, ELO5, ELO6) (TQF2, 2.2, 2.3, 3.1, 4.3)
- 1.2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการเก็บข้อมูลทางคติชนวิทยา (ELO1, ELO3) (TQF2, 1.1,)
- 1.3 เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดประเภทข้อมูลทางด้านคติชนวิทยามลายูต่าง ๆ ได้ (ELO3) (TQF2-2.2)
- 1.4 เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหา บทบาทและหน้าที่ของคติชนประเภทต่าง ๆ ได้ (ELO3, ELO5, ELO6, TQF2, 2.2)
- 1.5 ผู้เรียนมีจิตสำนึกและเล็งเห็นคุณค่าของคติชนวิทยามลายูประเภทต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นองค์ความรู้และภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในท้องถิ่นและมีความสำคัญต่อสมาชิกในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ELO6) (TQF4, 4.3)

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา และเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการเตรียมความพร้อมด้านปัญญาและการนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคติชนวิทยามลายูที่ปรากฏในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการเรียนในรายวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพและการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุขต่อไปในอนาคต

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
45	-	90

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
อาจารย์ให้คำปรึกษาแก่นิสิตเป็นรายบุคคลจำนวน 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ณ ห้องทำงาน 13610 ในเวลาราชการ
และนิสิตสามารถติดต่อรับคำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์หรืออีเมล nureeyan@yahoo.com

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1	1. อธิบายสังเขปเนื้อหาวิชา แนวทางการเรียนการสอน การวัดผลการเรียนและข้อตกลงต่าง ๆ 2. เข้าสู่บทเรียน บทที่หนึ่ง: ความรู้ทั่วไปทางด้านคติชนวิทยา 1. ประวัติความเป็นมาของวิชาคติชนวิทยาในโลกตะวันตก 2. ประวัติความเป็นมาของวิชาคติชนวิทยาในโลกมลายู	2	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. มคอ.3 2. อธิบายแนวทางการเรียนการสอน ข้อตกลงเรื่องเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน 3. อภิปรายซักถาม <u>สื่อที่ใช้</u> 1. มคอ. 3 2. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชาคติชนวิทยา	ผศ.ดร. นูรียัน สาละ
2	บทที่สอง: การเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านคติชนวิทยา 1. การจัดหมวดหมู่และประเภทของคติชนวิทยา 2. การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล - ข้อมูลขั้นต้น - ข้อมูลขั้นรอง 3. หลักการเลือกสถานที่เก็บข้อมูล 4. วิธีการรวบรวมและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 5. จรรยาบรรณและจริยธรรมในการเก็บข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์	2	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย 2. อภิปรายซักถาม 3. ยกตัวอย่างประกอบ <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชาคติชนวิทยา	
3-4	บทที่สาม: นิทานพื้นบ้านมลายู 1. นิยามคำ นิทานพื้นบ้านมลายู (Definisi cerita rakyat Melayu) 2. ประเภทของนิทานพื้นบ้านมลายู (Jenis-jenis cerita rakyat Melayu) 2.1 ตำนานเกี่ยวกับเทพเจ้า และวีรบุรุษ (Mitos) 2.2 มหากาพย์ (Epik) 2.3 ตำนานประจำถิ่น (Legenda) 2.4 นิทานชาวบ้าน (Cerita Rakyat) 2.5 นิทานคำสอน (Fable)	4	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย 2. ยกตัวอย่าง อภิปรายซักถาม <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชาคติชนวิทยา	

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	2.6 เรื่องเล่าเกี่ยวกับศาสนา (Cerita berunsur agama) 3. คุณค่าของนิทานพื้นบ้านมลายู (Nilai-nilai cerita rakyat Melayu)				
5-6	บทที่สี่: เพลงพื้นบ้านมลายู 1. ประเภทของเพลงพื้นบ้านมลายู (Jenis-jenis nyanyian rakyat Melayu) 1.1. ปันตุน 1.2. เพลงสำหรับเด็ก 1.2.1 เพลงกล่อมเด็ก (Lagu dodoi) 1.2.3 เพลงร้องเล่นสำหรับเด็ก (Pantun kanak-kanak atau Nyanyian kanak-kanak) 1.2.4 เพลงประกอบการละเล่นสำหรับเด็ก (Nyanyian mengiringi permainan kanak-kanak)	4	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย ยกตัวอย่าง ประกอบ 2. ฟังร้องเพลงพื้นบ้านมลายู 3. อภิปรายกลุ่ม 4. ทำแบบฝึกหัด 5. นิสิตรวบรวมบทร้องเล่นสำหรับเด็กจากความทรงจำในวัยเด็กของตนเอง <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชา คติชนวิทยามลายู 2. วิดีทัศน์บทกลอนพื้นบ้านมลายู	
7	บทที่ห้า: ปริศนาคำทาย 1. ความหมายของปริศนาคำทาย 2. บทบาทและคุณค่าของปริศนาคำทาย 3. ลักษณะของปริศนาคำทาย	2	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย 2. ยกตัวอย่าง 3. อภิปรายซักถาม 4. ให้นิสิตรวบรวมบทปริศนาคำทายมลายูจากสื่อ Internet แล้วเล่นทายกับเพื่อนร่วมชั้น <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชา คติชนวิทยามลายู	
8	บทที่หก: สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย	2	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย	

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	1. ความหมายของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย 2. บทบาท หน้าที่และคุณค่าของสำนวน สุภาษิต คำพังเพย 3. ลักษณะของสำนวน สุภาษิต และคำพังเพย			2. ยกตัวอย่าง อภิปรายซักถาม 3. ทำแบบฝึกหัด ฝึกวิเคราะห์สำนวนสุภาษิต และคำพังเพยมลายู <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชา คติชนวิทยามลายู	
9	สอบกลางภาค	2	-		
10-12	บทที่แปด: ขนบนิยม ประเพณีและพิธีกรรมความเชื่อ 1. คำนิยาม “ขนบนิยม” และ “ประเพณี” และ “ความเชื่อ” 2. ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด 3. ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งงาน 4. ประเพณีและความเชื่อในการประกอบอาชีพต่าง ๆ 4.1 การทำนา 4.2 การทำการประมง 4.3 การสร้างบ้าน 4.4 การรักษาโรคแผนพื้นบ้านมลายู 4.4.1 การต่อกระดูก 4.4.2 ตัดต้อในตา 4.4.3 การทำคลอดและรักษาแผลหลังคลอด 4.4.4 ไมนตือซี (main teri) 5. ความเชื่อ - ความเชื่อเรื่องโชคกลาง - ความเชื่อเรื่องวันดี-วันร้าย - ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม - ความเชื่อเรื่องความฝัน - ความเชื่อเรื่องลางสังหรณ์	6	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย 2. ยกตัวอย่าง อภิปรายซักถาม <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชา คติชนวิทยามลายู	

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การ สอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	- สิ่งอุปาทนต้องห้าม - ของขลัง				
13-14	บทที่แปด: ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน มลายู 1. คำนิยาม “ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน มลายู” 2. การละเล่นชนิดต่าง ๆ - มะโย่ง - ซี่ลัต - ร้องเงิ้ง	4	-	<u>กิจกรรมการเรียนรู้การสอน</u> 1. บรรยาย 2. ยกตัวอย่าง อภิปราย ซักถาม <u>สื่อที่ใช้</u> 1. แผ่นปลิวคำบรรยาย วิชาคติชนวิทยามลายู	
15	นิลิตนำเสนอผลงานกลุ่ม	2	-	ผลงานนิลิต	
16	สอบปลายภาค				
17					
รวม		30			

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- ☐ 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- ☐ 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- ☐ 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- ☐ 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน
- ☐ 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- ☐ 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- ☒ 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- ☒ 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- ☐ 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- ☐ 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวข้อเรื่อง/ประเด็น/ รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	คะแนน
1	1.1	1. การสังเกตพฤติกรรมการตรงต่อเวลาในการ เข้าเรียนและการส่งงาน 2. การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกับเพื่อน ร่วมชั้นในการประกอบกิจกรรมในชั้นเรียน การใช้วาจาในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นที่ ต่างศาสนาและวัฒนธรรม	1-15	10
2	2.2, 2.3, 3.1, 4.1	ผลงานกลุ่ม	1-15	40
3	2.2, 2.3, 3.1, 4.1	ทดสอบกลางภาค	9	25
4	2.2, 2.3, 3.1, 4.1	สอบปลายภาค	16-17	25
คะแนนรวม				100

วิธีการตัดเกรด ☒ อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
☐ อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

นุริยัน สาเล๊ะ. สำเนาแผ่นปลิวการบรรยายวิชาคติชนวิทยามลายู. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

ภาษาไทย

นุริยัน สาเล๊ะ. เพลงกล่อมเด็กไทยมลายู : มรดกทางภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชนมลายู. สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2540.

เจือ สตะเวทิน. คติชาวบ้านไทย. สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย 2517.

บุปผา ทวีสุข. แผ่นปลิวคำบรรยายวิชา TH 430 สัมมนาคติชาวบ้าน. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน. บรรณาธิการ. พื้นถิ่น พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม, 2531.

วิมล คำศรี. นิทานพื้นบ้านนครศรีธรรมราช. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
นครศรีธรรมราช, 2539.

ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์. มานุษยวิทยากับการศึกษาคติชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2525.

อนันต์ วัฒนานิก. **แลหลังเมืองตานี**. ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ประพนธ์ เรืองณรงค์. **บุหงาปัตตานี: คติชนมุสลิมชายแดนภาคใต้** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2540.
สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้. (สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ) กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.

ภาษามลายู

James Danandjaja. **Folklor Indonesia**. Jakarta: PG Grafit, 1984.
Koleksi Terpilih Cerita Rakyat Malaysia. Dicerita semula oleh Mohammad Shahidan dan Lain-lain. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1994.
Kumpulan Cerita Jenaka dan Cerita Binatang. Ditulis semula oleh Rusman Sharif. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka, 2006.
Majlis Kebudayaan Negeri Kedah. **Intisari Kebudayaan Melayu Kedah**. 1986.
Misran Rokimin. **Isu pendidikan dan pembangunan insan menerusi novel**. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia, 2006.
Mohd. Taib Osman. **Pengkaji Sastera Rakyat Bercorak Cerita**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1991.
----- (ed.). **Kajian Budaya dan Masyarakat Malaysia**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1983.
Othman Puteh dan Aripin Said. (eds). **Himpunan 366 Cerita Rakyat Malaysia**. Utusan Publications & Distributors SDN BHD, 1995.
Raja Zarith Idris. **Puteri Gunung Ledang**. Kuala Lumpur: Penerbit Fajar Bakti SDN BHD, 1994.
Siri keempat Rancangan Penerbitan Bersama Asia. **Cerpen Asia Kini: Kumpulan Cerita Kanak-kanak**. Buku Satu. Buku Dua. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka, 2009.
Siri Penerbitan Sastera Klasik. **Kumpulan Cerita Sang Kancil**. Diceritakan semula oleh Amin Minhad. Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka, 1994.

ภาษาอังกฤษ

Brunvand, Jan Harold. **The Study of American Folklore: An Introduction**. 2ed. New York: W.W..Norton & Company INC 1978.
Dundes, Alan. **The Study of Folklore**. Englewood Cliffs, N.J.: Printice-Hall, Inc., 1965.
Literatures: Oral Literature of Indonesia. The Asean Committee on Culture and Information, 1985.
Mohd. Taib Osman. (ed.) **Bunga Rampai Aspects of Malay Culture**. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 1988.

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

-